

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pre 1 an 18 frs., 1/2 an 9 frs., 1/4 an 4 frs. 50 cm.
Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond:
odată 7 cr., a doua órá 6 cr., a treia órá 5 cr.,
şi de fie care publica-
ţiune timbru de 30 cr.

Totú ce privesce fóea
să se adreseze la «Re-
dactiunea şi Admini-
straţiunea Unirii»
în
Blaşiu.

Anul II.

Blaşiu 11 Iuniu 1892.

Numărul 24.

Dr. Ioanú Vancea de Buteasa
Archiepiscopú şi Mitropolitú greco-catolicú
de Alba-Iulia şi Făgăraşú
este decoratú din partea *Maiestăţii Sale*
cu marea cruce a ordinului *Leopoldinú*.

„*Budapesti Közlöny*“ din 5 Iuniu
a adusú împreună cu alte distincţiuni
şi următórea:

*La propunerea ministrului meu un-
garú de lângá persóna mea întru recu-
nóscerea activităţii distinse şi patriotice
desvoltate pre terenulú bisericescú şi alú
afacerilorú publice conferescú fără taxá
..... archiepiscopului şi mitropolitului
greco-catolicú din Blaşú Ioanú Vancea
crucea cea mare a ordului meu Leo-
poldinú.*

Datú în Lainz, 1 Iunie 1892.

Franciscú Iosifú, m. p.

Ladisláú Szógyény, m. p.

Orí ce comentárú din partea nóstrá
ar fi fără scopú.

Nu credemú, să se afe nimení, care
să nu mărturisescá împreună cu noi, că
o distincţiune mai necercatá şi mai bine-
meritatá ca asta nu s'a conferitú încă
nici odatá.

Nóuë ne cade nespúsú de bine,
cândú vedemú apreţiate meritele ilu-
strului şi marelui nostru Archipástorú.

Suntemú convinşi, că esprimámú
dorinţa tuturorú credinciosilorú nostri
şi a tuturorú Românilorú de bine, cândú
din inimá curatá felicitámú pre Mitro-
politulú nostru urându-i:

Întru mulţi ani!!!

La Iubileulú Încoronării.

În 8 Iuniu s'aú implinitú dóuëzeci
şi cincí ani, de cândú Coróna sântului
Ştefanú a fostú aşedatá pre capulú îm-
pératului Franciscú Iosifú. Aniversarea
acésta a fostú sêrbătoritá în ţera în-
trégá cu o pompá deosêbitá. Dar mai
alesú Budapesta a fostú teatrulú unorú
festivitáţi până acum abia vedúte. Amín-
dóuë casele parlamentului ungarú, de-
putaţiuni din tóte comitatele şi muni-
cipiile ţerei aú grăbitú, să dea espre-
siune sentimentelorú de loialitate şi de
alipire faţă cu înalta Persóná a purtá-
torului Corónai Apostolice.

Bisericile românesci încă aú luatú
parte în serbările comune. Credinciosii
románi aú fostú reprezentaţi la acele
festivitáţi prin archiereii lorú, érá în
bisericile române din ţera întrégá s'aú
sêvârşitú slujbe de mulţamitá pentru
conservarea în viétá a *Maiestăţii Sale*.
În specialú Archiereii nostri ilustrí s'aú
presentatú cu toţi în Pesta şi aú do-
veditú prin prezenţa acésta a lorú, că
ei împreună cu credinciosii lorú ţinú, să
iea parte în serbarea aniversarú a Dom-
nitorului lorú.

Aniversarea din 8 Iuniu íşi are
însêmnătatea sa epocalá în istoria pa-
triei nóstre. În 8 Iuniu 1867 încoro-
nându-se de rege apostolicú împératulú
Austriei, s'a pusú pétra mormíntalá pre
era absolutisticá şi s'a inauguratú era
constituţionalá, basatá pre principiile
creştinesci ale libertăţii şi egalităţii.

Diua de 8 Iuniu 1867 érá, să fie pentru
ţerile Corónai sântului Ştefanú aurora
unui viitorú fericitú, érá să fie o dí de
înfrăţire generalá pentru tóte popórele
patriei nóstre. În diua aceea érá, să
încete tóte urele, tóte rivalităţile, tóte
neînţelegerile din trecutú, şi sórele fră-
ţietăţii sincere érá, să rêsará pentru
toţi. În loculú duşmăniei avea, să ur-
meze iubirea, în loculú apêsării liber-
tatea, în loculú nedreptăţii dreptatea.

Étá pentru ce a fostú sêrbătoritú
acum suntú 25 ani actulú încoronării.
Étá motivulú, pentru care popórele tóte
ale patriei nóstre aú saltatú atunci de
bucurie şi aú grăbitú a luá parte în
veselia comuná. Étá pentru ce pre
acelú timpú şi deputaţii románi ai dietei
transilvane aú grăbitú la Pesta, ca să-şi
manifesteze sentimentele lorú de fide-
litate şi de alipire faţă cu regele con-
stituţionalú. Popórele tóte ale patriei
aú salutatú atunci actulú încoronării
ca pre începutulú unei ere nóuë de
dreptate şi libertate.

Actulú încoronării a trecutú. Dóuë-
zeci şi cincí ani se strácurarú de atunci
până astáđi. Şi acum érá se serbezá.
Popórele tóte din ţerile corónai sântului
Ştefanú iubilezá şi-şi reamintescú actulú
încoronării. Numái câtú e mare de-
osêbirea între serbările acestea şi între
celea de acum suntú dóuëzeci şi cincí ani.

De astá-datá încă serbezá popórele
tóte ale patriei; însă precândú un ú po-
porú serbezá pentru trecutú şi pentru
presentú, pre atunci popórele cele-

Feuilleton.

Unú paşú şi mai departe.

Se díce, că inima omului e o vatrá în-
cárcatá de felú de felú de dorinţe, ce ardú
ca totú atáţia jăraticii, cândú cu flacără cândú
fără flacără.

De cumva e așa, precum se spune,
atunci dorinţa mea veche de a ajunge, să se
statoréscá unú timpú unitarú internaţionalú
universalú, trebuie să fi consumatú multú oxí-
genú, — fără oxígenú nimica nu póte arde,
— şi precum se vede, multú va avé să mai
consume.

Dorinţa acésta odinórá ardea cu bobo-
tae, dar încetulú cu încetulú s'a mai po-
tolitú, şi de nu se întroducea mai astá-tómná
timpulú unitarú internaţionalú, de ea puteam,
să tráescú în pace. De astá-tómná ér arde
mai vioiú, şi va mai trece vreme, până va
acoperi-o de nóu spuza.

Timpulú unitarú internaţionalú vre, să
dicá, că césurile să arete nu 12, ci 24
óre, câtú face diua dimpreună cu nóptea, şi
să fie îndreptate pre o formá în lumea în-

trégá, încátú dacá césulú meu aratá 10 óre,
10 óre să arete tóte césurile din lume.

Să nu fii réu înţelesú! Nu vreu, să
dicú, că lumea întrégá să se îndrepte după
césulú meu. Césulú meu e cu multú mai
nepretensivú, atátú de nepretensivú, câtú
uneori chiar şi în contra convingerii sale
încá se îndreptá după césurile *dátátóre de tonú*,
— alú meu nu bate, — saú cum le-amú puté
díce mai pre românescé, dar ca totuşi puţiní
románi să înţelégá, — după césurile *normale*.

Invenţiunile nóuë pre lângá folósele, ce
aducú, facú şi destulá gálcévá. Nimení nu
va negá folósele aduse de cáile ferate, şi
totuşi scimú cu toţi, câtá gálcévá aú căşu-
natú şi mai căşunezá ele în lume. Aú tăiatú
şi taie în dóuë moşii, aú dirímatú case, aú
ruinatú deci şi sute de cărauşii, ce aú tre-
buitú, să íe lumea în capú şci.

Aşa e şi cu césurile. Ele ne-aú făcutú
cu putinţă, să ne împărţimú timpulú potri-
vitú cu trebuinţele nóstre. Poţi, să te scolí
la 5 óre, până la 5 1/2 să te gaţi, până la 8
să lucrí, până la 8 1/2 să dejunezi, dacá ai
ce, şi să mai suflí, apoi să te puní din nóu
la lucru până la 11 3/4. Până la 12 să te
mai récoresci, la 12 să prândesci, bine-réú,
cum vei avé, şi să odihnesci până punctú la

2, apoi să te apuci din nóu de lucru ş. a.
m. d. Şi acestea tóte se potú face acuratú
în momíntele amintite, orí ce vreme ar fi,
fie seninú, fie ceriulú acoperitú de nori negri
ca pécatulú greú.

Cu césulú în mână cércá mediculú, să
vadá, dacá pulsulú bolnavului totú așa de
neregulatú bate ca în diua premergétóre.
Cu césulú în mână îndreptá maşinistulú
mersulú locomotivei, ca să nu soséscá îna-
intea terminului fixatú şi să nu se întínescá
cu altú trenú. Cu ochii la césú bagá stá-
pána casei pánea în cuptorú, ca să scie, cândú
să o scóţá. Şi stápanulú încá după césú
íşi tredesce servitorii şi îi pune la lucrú, şi
totú césulú aratá, cândú are să se dea de
máncare la vite, şi cândú să se adape.

Aşa de tare ne-amú dedatú cu césurile,
încátú într'o casá, unde nu-í césú, mai cá
nici nu ne putemú închipuí, să fie regulá cum
se cade.

Şi cu tóte acestea câte încurcáturí nu a
făcutú şi mai face şi astáđi césulú! Judecá-
torulú te contumáţezá, dacá nu te-ai înfá-
ţisatú la óra fixatá de elú, şi nici nu te mai
ascultá, cândú pre urmá vini şi-í spuí, că a
fostú rea calea, şi nu ai pututú sosí la timpú,
saú că césulú téu din întâmplare întârđiá.

alalte ale patriei serbeză și acum numai pentru viitor. Pentru acestea din urmă jubileul încoronării nu e mai mult decât cum a fost actul încoronării: e baza sperării unui viitor mai bun. Poporele acestea și acum se află acolo, unde au fost înainte de asta cu douăzeci și cinci de ani. Ele speră, că bazele vieții constituționale aședate prin actul încoronării voru avé, să triumfeze mai curând ori mai târziu.

Jubileu adevărat a avut deci numai poporul magiar. Împrejurările politice au adus cu sine, ca cești din urmă douăzeci și cinci ani să fie princișii poffelor lor de dominațiune. Totu acestea împrejurări au făcut posibil, ca poporul magiar să eschidă din viața publică pre cealalte popore conlocuitoare, și ca în contra principiilor fundamentale ale constituționalismului egalitatea deplină a tuturor cetățenilor țerei să rămână numai o literă mōrtă.

Dar să ne esplicăm. Amu dīsū, că jubileu adevărat a avut numai poporul magiar. Espresiunea are lipsă de clarificare. Poporul magiar a avut jubileu, pentru-că a avut de ce iubilă: elu a înaintat pre toate terenele și a avut parte de toate binefacerile erei constituționale inaugurate acum sunt douăzeci și cinci ani. În realitate însă poporul magiar adevărat jubileu n'a avut. Într'o țēră compusă din popore de origine, de datini și de limbi deosebite, cari toate sunt avisate la frățietate și bunăînțelegere, cari toate au, să-și împartășescă binele și rēul, numai atunci pōte, să aibă unu popor jubileu adevărat, cându iubilēză toate, numai atunci se pōte bucură unu popor, cându se bucură și cealalte. În bucuria poporului magiar însă poporele nemiagare ale patriei nōstre nu se pot împartăș. Poporul magiar a explotat situațiunea politică exclusiv numai pentru sine și din bunătațile mamei comune a eschis pre frații sei, cari au aceleași drepturi la bunurile părintesci ca și

elū. Ast-felū deci serbările iubilare au fost desbrăcate de caracterul lor adevărat, și asta fiind-că bazele constituționalismului aședate prin actul memorabil alu încoronării au fost clătinate și falsificate în urma unui zel neprudent și neprevădător alu guvernăntilor nostri, cari în locu să aibă în vedere binele obștesc alu patriei întregi, s'au pus în serviciul unei politici restrinse și meschine de rasă.

Ētă dispozițiunile și sentimentele, între cari au sērbătorit deosebitele popore ale patriei nōstre jubileu încoronării.

Serbat'au compatrioții magiari cu pompă și cu sgomotu: au avut cuvinte. Serbat'amū și noi cu serioșitate și cu liniște: amū avut și noi cuvinte. Serbat'au ei pentru trecut și pentru prezent. Noi amū serbatu numai pentru viitor. Pentru trecut și pentru prezent n'amū avut și n'avemū cuvinte de a serbă. Amū serbatu numai în vederea viitorului, întocmai precum serbaserămū acum sunt douăzeci și cinci ani la 8 Iuniu 1867. Noi, cari suntem dedați a privi lucrurile dintr'o perspectivă mai înaltă, noi, cari în sōrtea poporelor dāmū unu rol covișitoru Celui de susū, noi privim și acum cu încredere în viitor și sperămū cu tārīe, că are, să fie și bine de noi, că adevērul, dreptatea și libertatea voru trebui, să triumfeze. Causa nōstră e justă, și justiția se pōte apăsa, dar stirpi cu desvārșire nu.

De aceea și noi Romāni amū sērbătorit. Amū sērbătorit jubileu actului încoronării, care a fost meritū, să fie începutul unei ere fericițore pentru toți, și l'amū sērbătorit și acum în sperarea, că era aceea va trebui, să sosescă în butulū tuturor pedecelor, ce i-se punu în cale. Dară precându deoparte amū sērbătorit, pre de alta n'amū încetat a deplānge durerile, ce ni-se causēză prin stările actuale de lucruri.

Dela sine înțelesu este, că serbarea jubileului încoronării ar fi fost neasemnatu mai cordială, mai însuflețită, mai măreță și mai sublimă, dacă la aceea amū fi putut lua parte în același chipu toți fiii patriei. Serbarea ar fi fost mai sublimă și pentru noi, dară și pentru frații Magiari. Și inima Monarchului încoronat de sigur ar fi fost cu multu mai liniștită, dacă ar fi știut, că toți supușii Lui participă în bucuria Dinsului cu aceleași sentimente, cu aceeași gândire.

Acum n'a fost așa. Ne dōre adāncu, că n'a putut, să fie așa.

Dorința nōstră este, ca la unu altu jubileu de acēstă natură serbările să fie așa, cum trebuie, să fie: să fie manifestatiunea nu numai a loialității, ci și a bucuriei comune a tuturor cetățenilor țerei.

Cestiunea naționalităților în parlamentul din Bndapesta. — În ședința din 2 Iunie a parlamentului ungaru s'a întimplat unu evenimentu neobișnuit. S'a aflat unu deputatū, care a îndrăsnit a-și ridică vōcea împotriva tractării injuste, ce o întimpină naționalitățile atāt din partea guvernului, cātū și mai alesu din partea organelor administrative subalterne. Acestu deputatū e opoziționalu *Bartók Lajos*. Elu a atras atențiunea guvernului asupra nemulțămirii, ce este între Romāni. A dīsū, că nemulțămirea acēstă va fi motivată, până cându Romānilorū nu se va face o sōrte echitabilă. *Bartók* a spusu domnilorū dela guvernū, că elu a vēdūt pre „solgăbirăi” ducēndu țērani romāni bātūți în fieră la secere, asemenea ducēndu-i între baionete la alegeri. Între asemenea împrejurări, a dīsū nimitulū deputatū, nu trebuie să surprindă, dacă Romāni se înstrăineză de statulū magiaru.

Ētă mărturisiri, cari e bine, să le înregistrāmū, pentru ca să fie știute și luate spre cunoscintă.

Și dacă stai, să spuni, că nu tu ești de vină, ci ministrulū, care a aședat oficiile la marginea comitatului, și oficialii comitatens, cari nu se îngrigesc de drumuri, încă să-ți pară bine, dacă scapi cu atāta, că pune pre servitorū, să te ȳea de gātū și să te dea afară.

Și dacă porți chipiū de soldatū și la 9 ore nu lași pretin și petrecere și nu alergi în ruptulū capulū în cāsarmă, pre diminēză du-te de-a dreptulū la raportū, ca să audī, cum te fericescū cu nisce fieră, ce cu cātū isū mai scurte, cu atāta-sū mai sēlbatice.

Dar cine să înșire toate încurcături și neplăcerile, ce le cāsuneză cēsulū? Chiar și mōrtea încă se îndreptă după cēsū, și dacă și-a pus în gândū, să te ȳea cu sine la o anumitā oră, poți să-i totu ceteri, că totu nu-i veī miū inima de ghētă. Mai înainte, până nu erau cēsuri, mai uită de omeni, și unii trāia ūcu sutele de ani; ađi însă, cându pre revașū își are însemnatā oră și minuta fiesce cārui omū, puțini mai potū, să ajungă la 70—80 de ani, ér preste sută numai prin nisce afundături de munți sau în codri neștrăbātuți mai poți trāi. Vēcuri întregi a trāitū lumea fără cēsuri, și a trāitū destulū de bine. Dar așa îi trebuie la omū, elu cu mâna sa și-a făuritū cēsulū, ca pre urmă să-i fie sclavū!

Abia s'au ivitū cēsurile, și îndată au începutū, să mărginescă libertatea omului.

Așa se scrie, că la Grecii cei vechi cēsurile, între altele se folosiau, ca să arete timpulū, cātū erā fertatū unu oratorū — unu felū de avocatū — să vorbescă înainte judecāții. Și dacă bietulū omū erā târziu la capū, ori gura nu-i ținea pasū cu mersulū gândurilorū, și îi trecea timpulū satoritū, i-se luā cuvintulū, și clientulū avea să suferă și suferiā pōte numai și numai pentru cēsū.

Norocū, că în dietele nōstre cēsulū nu are putere așa de mare. Gāndiți-vē numai, ce ar sci face unu Gladstone, unu Apponyi, unu Eötvös Károly și mai și alții, cari au lipsă de 2, 3 și une-ori chiar 4 ore, ca să pōtă spune, ceea ce alții ar fi în stare, să spună în 1/2 sau celū multū 1 oră? Să publice în vre-unū diarū lucrurile, ce au vrutū, dar nu au ajunsū, să le spună în dietă? Ar fi puținā mângăere, și unii omeni pōte și-ar mai face și hazū din ei.

În trecātū fie dīsū, suntū cu trupū cu sufletū pentru libertatea cuvintulū, dar uneri, cândū mē prea muncesc cāte o gură hodorogă, pare că totuși mi-ar plăcē, să fie și dacă nu lege, dar celū puținū regulă de bunăcuvintă, ca unu lucru să nu țe-se povestescă decât odată, și despre lucruri, ce nu te interesēză, să nu fii silitū a ascultā cēsuri întregi.

Încă și mai multe încurcături și neplăceri ne-ar face cēsulū, dacă fiesce care

și-l'ar îndreptă după meridianulū locului, unde se află. La cei ce se află mai spre rēsăritū, mai iute le sosesc amēda, prin urmare cēsurile lorū încă voru trebui, să arete mai iute ora amēdei (XII). Cātră apusū amēda e mai târzie. Abia dupăce ne-amū sāturatū noi rēsăriteni, plēcă drăguța de amēda cu pași greoi spre țērile din apusū, și astfel arātătoarele de acolo au, să se țină în poia alorū nōstre. La fiesce care pasū, ce-lū faci spre rēsăritū sau spre apusū, se schimbă crucea amēdei, și cēsurile trebuie îndreptate după ea, dacă vremū, să nu arete falsū. Cāte case isū într'unū orașū, aprōpe într'atātea feluri arū trebui, să umble cēsurile cetățenilorū, și chiarū și în lăuntrulū unei case cēsurile din chilii deosebite ar trebui îndreptate astfel.

Închipuiți-ve încurcătura babilonică, ce s'ar nasce de aici! Poftimū și-ți lēgă afacerile de timpū, de ore, minute și secunde, cândū nici cēsulū vecinulū nu umblă pre o formă cu alū tēu.

Norocū, că puțini cunoscū lungimea geografică a locului, unde petrecū, și așa puțini isū în stare, să controleze, ore bine umblă cēsurile lorū. Norocū, că încă și mai puțini își batū capulū și se nelinițescū, numai pentru-că cēsulū lorū nu ține pasū cu lungimea geografică, ci întārzie ori grăbesce cu cāte-va minute ori secunde.

Sinceritate uimitoare. — Desbaterea, ce s'a urmată în parlamentul ungară asupra bugetului ministerului de culte și de instrucție, pre lângă momentele sale politice-bisericesci a avută și momente de însemnătate politică-națională. Tendințele, ce le urmărește guvernul ungară, de a prefăce acestă stată într'ună stată unitară națională magiară nici cândă n'adă ieșitū mai limpede la ivelă ca cu prilejulū desbaterii amintite.

În ședința din 2 Iunie contele Csáky a făcută în direcțiunea acēsta unele declarațiuni, cari ne-au uimitū prin sinceritatea lorū. Etă ce a dīsū ministrulū ungarū alū instrucției publice: „Pōte nu va fi de lipsă, să accentuezū, că cultivarea spiritulū naționalū în școle trebuie, să fie în tot-deuna tendința de căpetenie a orī cărui ministru ungurescū de școle; pōte nu va fi de lipsă, să accentuezū și aceea, că pentru ajungerea acestui scopū facū și voiū face totū, ce voiū putē face după lege.“ Apoi vorbindū despre regularea salarelorū învățătoresci și despre ajutorulū, ce intenționează statulū, să-lă dea școlilor confesionale, a adausū: „E lucru firescū, că orī cine (dintre magiarī) ține multū la aceea, ca în institutele pentru instrucțiunea poporală și mai alesū în școlele elementare să se familiarizeze spiritulū naționalū magiarū, și ca acestea institute să servescă pentru cultivarea spiritulū naționalū magiarū. De aci urmēzā în modū firescū, că dacă statulū va distribū dela sine ajūtore școlilor confesionale, acestea ajūtore vorū fi legate de anumite condițiuni și anume ast-felū de condițiuni, cari țintescū la asigurarea intereselorū statulū și a națiunii magiare.“

Declarațiunile acestea suntū fōrte lămurite și fōrte sincere. Guvernulū prin rostulū contelui Csáky declară, că datorința orī cărui guvernū ungarū este a cultivā în școle spiritulū naționalū magiarū, va să dīcā a impune tuturorū cetățenilorū țerei limba magiară, cu tōte că legea de naționalități obligā pre guvernū a se îngriji pentru cultivarea naționalitățilorū în limba lorū maternă până acolo, unde se începe cultura academică. Va să dīcā, dogma guvernului ungurescū de instrucție este, că legile aduse de factorii con-

stituționali și sancționate de Monarchū nu trebuie observate.

A doua dogmă a domnului Csáky este, că statulū dāndū ajūtore școlilor confesionale, trebuie să lege acestea ajūtore de nise condițiuni, cari să asigure interesele națiunii magiare. Cu alte cuvinte, după domnului Csáky statulū e poporulū magiarū, și interesele statulū suntū identice cu interesele poporulū magiarū, ér confesiunile nu suntū elemente alcătuitore de statū: ele adă numai o datorință, anume să contribue din punga sa pentru a promovā interesele rasei magiare. Minunntă teorie! Statulū, care este totalitatea poporilorū țerei, cari suntū de naționalități deosebite, se face monopolulū unui singurū poporū, și poporele celealalte suntū obligate a înaintā interesele aceluī singurū poporū, fără a putē așteptā dela acela în schimbū celū puținū ajutorū gratuitū, cu tōte că și ajutorulū acela în parte covrșitore a eșitū totū numai din punga acestorū poporē, cari și ele constituie statulū.

Sinceritatea domnului ministru întru adevērū ne-a uimitū, dar ne-a plăcutū. Acum scimū și mai bine, cu cine avemū de-a face. Din parte-ne încă o spunemū cu tōtā sinceritatea, că la limba noastră nu vomū renunță nici odată, și că pentru limba noastră suntemū pregătiți a muri bucuroși orī cândū. Interesele comune ale patriei vorū rămāne pururea sante în ochii nostri și pentru acele ne vomū jertfi tot-deuna, dară nu suntemū și nu vomū fi dispuși nici odată a servi interesele unei singure rase, a unui singurū poporū.

Revistă bisericescă.

Roma.

Sânția Sa Pontificele supremū a adresatū Maiestății Sale Regelui apostolicū alū Ungariei o scrisore autografă, în care îl felicitēzā din incidentulū aniversării a 25-a dela încoronarea de rege alū Ungariei.

Sântulū Scannū a concesū, ca în Montenegro în bisericile de ritulū latinū ca limbă liturgică să pōtā fi folosită

limba paleoslavă. Chiar de presente se tipărește spre acestū scopū în imprimaria Congregațiunii de Propaganda o ediție nouă a liturgierului în limba slavă.

Se afirmă, că guvernulū italianū ar avē de cugetū a delaturā din cimiterulū dela San-Lorenzo din Roma statua comemorativă, ce a ridicat' o acolo Pontificele Piū IX întru amintirea soldațilorū pontificali, cari adă cădūtū în luptele purtate pentru independența Scaunului papalū. Se vede, că guvernulū italianū se teme și de morți. Trebuie că nu-i e liniștită consciința.

Germânia.

În sērbătoreā Înălțării s'a ținutū în Magdeburg — pentru prima oră după reformațiune — o mare adunare catolică. Preste 4000 de persōne au participatū. Deputați de frunte ai centrului au rostitū vorbiri de însemnătate politică. S'au adusū următorele rezoluțiuni: Catolicii adunați în Magdeburg deplāngū retragerea proiectului scolarū alū lui Zedlitz; condamnă democrația socială; pretindū pentru biserica catolică libertate deplină și în specialū admiterea în Germânia a tuturorū ordurilorū călugăresci; ținū la alianța întreită, dară cerū pentru Sântulū Părinte independență teritorială; condamnă profanarea Duminecilorū și a sērbătorilorū, și în sfârșitū urēzā Sānției Sale Pontificelui, să pōtā ajunge în deplină sănătate jubileulū sēu episcopescū de 50 de ani.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Parlamentulū a terminatū în ședința sa de Sāmbătă înainte de Rusalii desbaterea bugetului ministerului de culte. Desbaterea întregă, și cea specială, a fostū dominatā prin cestiunile politice-bisericesci. Cestiunile de instrucțiune de astădată abia au fostū atinse. În ședința de ieri, care a fostū cea dintāiū după sērbători, s'a începutū desbaterea bugetului ministerului de comerț.

Dacă ai stă, să-ți bați capulū cu d'al d'estea, te-ai face de vorbă și de risū, cum s'a făcutū unū nēmțū învățatū, despre care am audītū, că la bētrānețe își făcea scrupulū și nu voia, să mai pōrte cēsulū de busunariū cu sine. Bietulū omū își făcea dīle amare, de unde nu aveā. Calculase meridiānele, ce treceau prin mijloculū chiliei sale, pre lângă pāreți și prin masa, la carea scriā, și-și îndreptase după ele atātū cēsulū de pārete câtū și celū de busunariū. Firesce, că nu umblau tocmāi pre o formă, fiindū-că masa de scrisu, unde își pusese cēsulū de busunariū, erā cu 1 metru mai spre rēsāritū. Omulū aveā tōtā dreptatea, căci îndatā ce ai făcutū unū pașū mai spre rēsāritū orī spre apusū, cēsulū nu-ți mai aratā bine, și cu câtū vei merge mai departe, cu atātū mai rău vā arētā. E cu neputință, să stai totū cu mână pre cēsū și să-lū îndrepti la fiesce care pașū, ce-lū faci, și și mai cu neputință, ca tot-deuna să-lū îndreptēzi bine, și nici cēsulū să nu ți-se strice de atāta îndreptare.

Chiar greū nu ar fi, să socotesci, a cătea parte din 1 secundă corēspunde unui pașū făcutū spre rēsāritū orī spre apusū, dar pașii încă nu-sū pre o formă, și afarā de aceea e mare întrebare, ore îndreptatū e pașulū chiar spre rēsāritū, orī dorā trage dela rēsāritū spre mēdānopte sau spre mēdāzi.

În fața acestorū greutăți nu-ți mai rămāne, decâtū să faci, ceea ce a făcutū nēmțulū pomenitū, adecā să nu mai porți cu tine cēsū, sau să lași la o parte meridiānele cu lungimea lorū geografică și să-ți veđi de lucru, cum ți-ai vēdūtū și până acuma. Și de va fi cesariū, care să-ți sfātuēscā pre a nēmțului, eu îți cinstescū două cēsuri, ca să-ți împodobesci cu ele masa de scrisū.

Într'atāta ne-amū dedatū cu cēsurile, câtū fără de ele nu mai putemū fi, și chiarū și dușmanii lorū cei mai mari încă trebuie să se impace cu gândulū, că nu mai e cu putință, să scăpāmū de ele.

Eū nu-sū dușmanū alū cēsurilorū și nici nu-mī ridicū glasulū împotriva lorū, ci mi-lū ridicū în interesulū adevērului, în interesulū buneī înțelegeri dintre omeūi, și pentru delaturarea încurcăturilorū, ce cu înaintarea sciinței geografice totū mai tare se vorū înmulți.

Ochiulū te înșală, și cu elū nici nu poți statorī cu singuranță clipita, cândū sōrele e în crucea amēđii. Ast-felū darā cēsurile numai în observatōrele astronomice se potū regulā și controlā cum se cade, și miile și miliōnele de cēsuri așēdate în turnuri, atārnate de pāreți și purtate în busunariū tōte aratā falsū. Suntū și de acelea, cari numai cu câte-va secunde se abatū dela adevērū, dar câte nu suntū, cari grābescū orī întārđiā cu

minute și deci de minute, cu tōte că stāpānii lorū au pretențiunea, că li-sū bine îndreptate. La cei mai mulți nici prin minte nu le trece, că cēsulū de pre pārete e o continuā falsificare a unui adevērū geograficū și astronomicū de frunte, că arātările și baterile lorū isū totū atātea minciuni.

În dīlele nōstre nu numai marii învățați, de cari e plinā lumea, ci și bāeți de școlā încă își recitēzā cu emfasă, că scopulū sciinței e cercarea adevērului, împărăștiarea întunerecului și respāndirea luminei, și totuși matadorii sciinței tacū tăcerea pescelui și nu detunā împotriva neadevērurilorū mai susū amintite, ci chiarū propoveduescū acestea neadevēruri cu cēsurile lorū așēdate în chilii orī chiarū purtate în busunare.

Ce e dreptū, despre unū nēmțū am cetitū, că mai anii trecuți stāruia pentru introducerea timpului unitariū internaționalū universalū, dar și acela aveā în vedere mai multū folōsele practice decâtū iubirea adevērului și ura împotriva minciunei. Mie mī-a făcutū impresiunea, că a fostū plătitū de cēsuri.

Timpulū unitariū internaționalū universalū ar pune capētū neadevērurilorū în arātarea timpului. Nu-i vorbā, cu una cu două nu poți trece preste pedecile, ce le punū în cale nepreceperea omeūilorū și ambițiunea națiunilorū, dar numai voință tare, și pede-

În ședința din 3 Iunie ministrul Wekerle a prezentat un proiect de lege pentru modificarea articulelor XXXV din 1889 și XXXVII din 1890 privitor la dreptul de crișmărit.

Săptămâna trecută a adus guvernului și o surprindere cam neplăcută. Un răspuns al ministrului-președinte la o interpelație n'a fost luat spre știință. Firesce că din asta n'a urmat criză, și în ziua următoare majoritatea a dat guvernului satisfacția dorită. Cu toate acestea incidentul e destul de caracteristic.

Întâlnire de monarhi.

În sfârșit s'a întâmplat multă vestita și desu desmintă întâlnire a Țarului cu împăratul Wilhelm. Întâlnirea a avut loc în Kiel. S'a făcut mari părădi, s'a rostit toaste, și apoi er s'a dus fiesce care domnitor pre calea sa. Ceva însemnătate politică nu se poate atribui acestei întâlniri. Foile vedu în ea o nouă garanță a intențiilor pacifice, de cari este animat Țarul.

România.

Regatul român are sărbătoare. Moștenitorul presumpțiv al tronului român, principele Ferdinand, s'a logodit cu princessa Maria, fiica cea mai mare a ducelui d'Edimburg. Etă cum anunță *Monitorul Oficial* scirea aceta imbuturătoare: „O veste fericită pentru țară sosi astăzi, Vineri, 22 ale curente, în Bucuresci.

A. S. R. Principele Ferdinand, Moștenitorul Coronei, s'a logodit cu A. S. R. Maria-Alexandra-Victoria, principesa de Marea-Britanie și Irlanda, Ducesa de Saxa, născută la 17 (29) Octobrie 1875, fiica cea mai mare a A. S. R. principelui Alfred, duce d'Edimburg, al doilea fiu al M. S. Reginei Regatului-Unită al Marel-Britanie și Irlande, Împărătese a Indiilor, și A. S. I. Mare-Ducese Maria-Alexandrovna, fiica Maiestății Sale repostatului Împărat Alexandru II al Rusiei.

Logodna s'a săvârșit eră diminătă

cile se voru spulberă în vînt. Mersul césurilor acum fi îndreptat după sóre, și e îndreptat, așa ca în crucea amedei și la medul nopții césul să arete tocmă 12 ore. Ziua nefacetat se schimbă, și noptea încă nu rămâne neschimbată, dar amindouă se întregesc, încâtă tot-deuna facu 24 ore, și de multe ori sub cuvîntul *di* le înțelegem pre amindouă dimpreună. Precând în *ziua luminosă* abia fi mai poți urmări începutul și sfârșitul, *ziua învrăstată* cu alb și negru începe în medu de nopte la 12 ore și ține până la medul nopții viitoare. Așa e acuma, dar nimica nu ne șilește, ca tot-deuna așa să fie.

Așa, cum isu îndreptate césurile acuma în fiesce care momentu trebuie să arete ore unde XII. După timpul unitariu internațional universalu césurile aru arată pre o formă, dar ameda în unele locuri ar fi la 12 ore, într'alte la 1 oră, sau la 2 ore ș. a. m. d. Cum ne-am dată, ca XII să fie ora amedei, totu așa de ușor ne-am pute dedă și cu altu număr, după ce nici acum nu prăndesc cu totții la XII

Idea timpului unitariu internațional, ce a fost introdus mai astă tómnă la telegrafe și poste, e fără indoală o măsură practică și folositoare, cum am arătat altă dată, dar în privința științifică e o crimă înfiorătoare, crimă în contra adevărului, pre care

la Palatul celu nou din Potsdam; la prăndul din sora aceleia-și zile M. S. Împăratul Germaniei și Rege al Prusiei a închinat pentru fericirea Augustilor Logodiți.

Acestu evenimentu a fost salutat de Corpurile legiuitoare și de întreaga țera cu o via bucurie și este privit ca o puternică chezășie pentru viitorul României.

Croația.

Alegerile pentru dieta croată sunt terminate. Îvingerea, după cum eră de prevăduțu, e a guvernului. Dintre 88 cercuri electorale au ales deputați guvernamentali 77, Starceviciani 8, sërbi independenți 2, fără partid 1. Partida lui Strossmayer n'a luat parte în campania electorală. Se vede deci, că guvernul a dobândit o majoritate imposantă, ceea ce se esplică ușor, dacă se lea în socotintă presiunile și corupțiunile electorale atât de bine cunoscute și în Croația.

Corespondințe.

Cenade, în 7 Iunie 1892.

Onorată Redacțiune!

Adunarea generală a despărțimentului Blașiu al Asociațiunii.

Cu permisiunea onorabilei redacțiuni vinu a raportă despre o sărbătoare rară, ce a avut o poporul din Cenade și juru în ziua a doua de SS. Rusali. În ziua aceta și-a ținutu despărțimentul Blașiu al Asociațiunii Transilvane pentru literatura română și cultura poporului român adunarea sa generală ordinară. Memorabilă va fi ziua aceta în inimile poporului din Cenade, care a avut ocaziune de a veni în atingere cu conducătorii sêi, a primi povețele lor și a auđi dela ei, ce are să facă pentru a propăși și pentru a înaintă în bine. Dară nu voi să facu aprețări. Etă pre scurtu, cum s'a urmat sărbările.

Comitetul despărțimentului împreună cu oșpeții din Blașiu a sosit în Cenade pre la orele 9 înainte de amedi. La capul

flă calcă în peciore fără nici o considerare. Ca unu pașu înainte spre timpul unitariu internațional universalu încă totu s'ar mai pute suferi, dar ca măsură definitivă nu se pote toleră, și eu protestez în contra ei cu totă puterea cuvîntului. Și dacă șirele acestea nu voru ajunge, voi protestă într'unu memorandum așternutu la peciorele madamei Europa. Protestez și voi protestă cu atât mai virtos, că dacă s'a putut introduce timpul unitariu internaționalu, ușor se va pute face unu pașu și mai de parte, pașulu, care ne va scote din încurcături și va pune capetu neadevărului în socotirea timpului.

Cându césurile nu voru mai fi legate de sóre ca astăzi, ci tote voru umbra pre o formă, atunci va ajunge, să se controleze mersul césului într'unu singuru observatoriu astronomicu, și de acolo să se telegrafeze datele în tote părțile lumii. Și dacă Anglesii egoiști, Francesii neastimpărați, Germanii încreduți, Italianii înflăcărati, Americanii fuduli scl. nu aru pute suferi, ca observatoriulu acesta să fie în țara rivalilor sêi, îndrepte-și privirea spre Ardeal și fie convinși, că nici rêuvoitorii nostri cei mai mari nu voru ceteză, să sustină, că Ardealulu le-ar fi făcutu vre-odată concurență în științe și în arte, în descoperiri și invențiuni.

satului sosise pre acestu timp procesiunea îndatinată la holde. Aici sfințirea apei și binecuvintarea a îndeplinit o M. O. D. Ioană Germanu viceprotopopu onorariu și directoru al despărțimentului asistat de M. O. D. Dr. Victoru Szmigelski și de M. O. D. Aureliu Hârșanu parochulu Cenadei. După terminarea binecuvintării procesiunea întrégă a mers în comună. Eră ceva impunetoru a vedé mulțimea aceea de popor plin de evlavie mergendu doi cu doi spre biserică.

Dela biserică oșpeții Blășeni s'au dus la locuința domnului Flaviu St. Șuluțu, care a bineventat comitetulu în numele poporului din Cenade. După o pauză scurtă s'a deschis adunarea despărțimentului în prezența poporului întregu din Cenade. Au fost oșpeți numeroși și din juru. Directorulu despărțimentului I. Germanu a schitat pre scurtu scopulu Asociațiunii și a îndemnat pre popor la spriginirea ei. Vorbirea a fost salutată cu strigări de „să trăsescă”. Urmă apoi raportulu comitetului, prezentat prin Dl. Dr. Szmigelski. S'au esmis apoi două comisiuni pentru cenzurarea raportului și pentru înscrierea de membri noi. Raportulu comitetului a fost luat spre știință, eră dela membrii noi s'a incasat mai multu de 70 floreni. Dintre propunerile făcute amintesc pre cea a dlui Flaviu St. Șuluțu pentru înființarea unei *reuniuni agricole române* în comitatulu Albei-inferioare. Propunerea a fost primită cu însufiețire, și pentru prelucrarea unu proiectu de statute a fost esmisă o comisiune de șapte membri.

La orele 2 a fost masa comună, la care au participat preste 60 de persone. S'au ridicat și mai multe toaste. După prăndu a fost serbare populară, la care au participat și locuitorii Sasii.

Sara diletanților din Blașiu au dat o reprezentație teatrală, care ne-a frapat pre tot. Eră temere, că pre scena improvizată și sub cerulu liberu reprezentația nu va pute succede. Cu atata ne-a fost mai mare surprinderea, cându am putut asistă la o reprezentație, care ar fi putut ave loc în ori ce orașu. S'au dat piesele „*Vivandiera*” și „*Cinel-Cinel*” de V. Alexandri. Domnișora *Gizela Turcu* ne-a delectat multu prin prezentarea ei istetă și simpatică; asemenea și domna *Silvia Grama* ca Florica. Dintre bărbați au escelat domni *Georgiu Popu*, *Victoru Turcu* și *Augustinu Coltoru*. Toți trei au fost la culme. Meritu necontestabilu au și ceilalți actori. Cu unu cuvînt diletanții din Blașiu ne-au făcutu o distracțiune, carea nu o vom uita. Onore și mulțămite le aducem lor și magistrului lor domnului *Iacobu Murșanu*.

După reprezentație a urmatu cină comună și dansu, care a durat până cătră dimineță.

Ast-fel a decursu adunarea despărțimentului, și credu, că din descrierea aceta simplă a putut să se convingă ori cine, cătu de prețuită a fost pentru noi a doua di de Rusali, în care s'a ținutu adunarea aceta frumoasă.

Raportorul.

Iubileulu încoronării.

(Raportu specialu al „Unirii”.)

Budapesta, 8 Iunie 1892.

Onorabilă Redacțiune!

Suntem în mijlocul unor sărbători mari și strălucite, cari în istoria modernă a Budapestei nu-și au păreche.

Totul, ce are elementul magiar în bogăție și cultură, este adunată aci, ca să dea expresiune simțimentelor sale de mulțămire față cu stările actuale create în decursul de 25 ani.

Vădută am însă și alte elemente nema-giare mișcându-se pe stradele decorate ale capitalei și urmindu-se de progresele mari, ce le-a făcut această cetate dela încoronarea Majestății Sale cu coroana sântului Ștefan până astăzi. Însă aceste elemente au venit mai mult din iubire către Monarchul nostru, decât îndemnate de simțimente de mulțămire față cu unele lucruri, ce s'au petrecut în patria noastră în decursul de 25 ani.

Neplăcută impresiune mi-a făcut numai nisele Români, cari fie sub presiune oficială, fie din deferință către poporul magiar și-au strins trupul lor în atillă, cușmă și nădragi ungurești, pentru cari acela nu a fost făcut. Magiarul la apariția se bucură de ast-fel de omeni, cu toate că ar pute să știe, că chiar și inima acestor Români slabi de ânger sângeră, că nu se pot prezenta înaintea Monarchului lor cel puțin în costum european, dacă nu în costumul național românesc, care poate l'au purtat în copilăria lor.

Ast-fel de apariții de omeni, cari se clatină ca trestia, întâmpinăm altecum la toate popoarele asuprite, și pre când data-rița noastră este de o parte, să le stîrpim din mijlocul nostru, pre atunci de altă parte nu trebuie să ne descurajăm vădându-le ici și colo și între ai nostri.

Dar nu este scopul meu a face meditațiuni asupra evenimentelor petrecute cu ocaziunea iubileului de 25 ani dela încoronarea Majestății Sale, căci aveți DVoștră puteri destul de mari spre a face, — dacă credeți, că ar fi de lipsă, — apreprierea acestor evenimente, ci intențiunea mea este a Vă comunica în puține trăsături decursul festivităților din 6, 7 și 8 Iunie a. c.

În 6 Iun. a. c. la 2^{1/2} ore după ameză Majestatea Sa s'a scoborit din trenul regal la gara de Vest a Budapestei între bubuitul tunurilor de pre citadela Budei și între aclamările vii ale membrilor casei magnaților, casei deputaților și ale deputațiilor comitatense și orașenesci, cari îl așteptau pre peron și în salele garei.

După salutările împrumutate cu unele căpetenii civile, militare și preoțesci, între cari erau de față toți Arhiepiscopii bisericei noastre, precum și Mitropolitul gr. or. din Sibiu cu Episcopul său sufraganeu dela Caransebeș, Majestatea Sa împreună cu ministrul-președinte Szápáry s'a suit în trăsura sa de gală a la Daumont trasă de patru cai roși. Înaintea trăsorei regesci mergea banderulul format din nobilimea și omenii mai de frunte și mai bogați ai țerei, cari au dezvoltat o strălucire și pompă, pre care nu cred, că o va pute descrie péna omenescă cu fidelitatea corăspundătoare stării faptice. O sută șeptedececi de omeni s'au înșirat în acest banderul, toți îmbrăcați în mantale, în atille, cușme și calpace croite după moda vécurilor trecute și împodobite cu tot aurul, argintul și petrele scumpe, ce le-au putut aduna nisele familiei îmbrăbate în privilegiile și averile timpurilor de tristă aducere aminte pentru poporul român. Cail, pre cari încălecau magnații, erau tot de rasa cea mai nobilă și împodobiți cu șele scumpe, tapete țesute în fir de aur și argint și cu frîne țintuite cu petre scumpe. La privirea acestui

banderul i-se părea omului, că este transportat în lumea descrisă de romanțierii țerei, cari și-au ales subiecte din evul mediu. Însă dacă cugetai mai adânc, că multe inimi băteau în pepturile acestor cavaleri mai mult pentru câte o figură femească de prin balcone și ferestrele bogat împodobite, decât pentru patrie și rege; dacă îți aduceai aminte, că bogăția unora dintre acești magnați s'a adunată pre ruina a milioane de omeni, cari au apărât patria în timpuri grele; dacă reflectai, că multe din petrele acestea scumpe s'au cristalizat din lacrimile poporului îmbrăncit sub jugul iobăgiei de vécuri; și dacă mai aflai, că vreo câteva din numele strălucite, ce le purta astăzi cu fală cavalerii din banderul, preste câțiva ani voru dispăre cu totul, sau voru rămâne numai nise „patrioți“ Jidani, cari împreună cu averea magnaților își voru fi însușit și numele lor pentru o taxă de 50 cruceri: atunci fără voe îți venia în minte dîsa santei Scripturi: „*Deșertăciunea deșertăciunilor, și toate sunt deșertăciune.*“

După trăsura Monarchului urmau trăsurile de gală ale episcopatului catolic și ale mai multor familii nobile. Unele dintre aceste trăsuri reamintiau gala curților franceze înainte de revoluțiunea seculului trecut, ér altele voiau, să reînvie anumite timpuri din trecutul Magiarilor.

Majestatea Sa a trecut prin bulevardul Teresiei, priu strada pompoasă a lui Andrassy, prin strada băilor, preste Dunăre pre podul de lanțuri, până în castelul din Buda, fiind pretutindenea aclamat de sute de mii de privitori.

Sara în 6 Iunie ar fi trebuit, să se aranjeze un conduct de torțe, dar din cauza ploii torențiale a trebuit, să se amâne, dar s'a ținut reprezentațiune de gală în teatrul național, la care a asistat și Monarchul. Bucata reprezentată a fost „Sânta Coronă“, care însă nu a avut mare efect.

În 6 Iunie sara a fost iluminatiune grandioasă electrică. Totă capitala și mai virtos edificii ei publice plutiau într'o mare de lumină tot așa de intensă, ca și lumina soarelui. Însă populațiunea nu s'a putut bucura cum se cade de acest spectacol interesant din cauza ploii, care în totă ziua acesta a fost ca o plagă pentru lumea setosă după distrageri.

Astăzi în 8 Iunie a fost Te Deum și primirea deputațiilor. Cu aceste festivități se apropie de sfârșit. Măne sară va fi soirée mare la curte, și cei ce au venit la Budapesta, se pot întorce în provincie, ducându cu sine multe — pungi góle.

Majestatea sa a voit, să facă pururea memorabilă serbătorea iubilară a încoronării sale prin o mulțime de decorațiuni, dintre cari unele s'au împărțit deja, altele se speră, că se vor împărți în zilele proxime. Între cei decorați este și Escelența Sa Domnului Mitropolit Ioan Vancea, care a primit crucea mare a ordului Leopoldin. Acest ord i-s'a dat ca o recunoștină a meritelor sale câștigate pentru biserică și patrie. Dacă au fost decorațiuni date unor omeni vrednici, atunci acesta se poate dice, că a fost dat celui mai vrednic, pentru că Mitropolitul nostru nici nu a cerut-o, nici nu a așteptat-o, nici nu a dorit-o, fiind îndestulit cu mângăierea, ce i-a cauzat-o tot-deuna faptele nobile și sante îndeplinite pentru binele sufletesc și promovarea cul-

turei poporului său, în contra căruia nici odată nu a lucrat, oricât de tare s'ar sil „Tribuna“ din Sibiu a-lu discredită cu suspiciunile sale neîntemeiate, cari mult pot strică nămului nostru atât din punct de vedere cultural, cât și politic. Omenii cinstiți, cari știu aprepriă faptele bărbatilor nostri nu din punctul de vedere al intereselor personale ori de clică, ci din punctul de vedere al intereselor generale, vor vedé în această decorațiune un semn de recunoștină regescă către un capu bisericescu încărunit în fapte bune și în virtuți.
Raportorul.

Noutăți.

La serbătorea Pogoririi Spiritului Sântu Liturgia solemnă a fost oficiată în catedrala din Blasiu prin membrii venerabilului Capitulu mitropolitan și de ai clerului gremial. Cântările le-a eșecutat corulu clericilor sub conducerea domnului E. Ștefanu.

Iubileul încoronării a fost serbatorit și în Blasiu cu pompa convenită. Sara în 7 Iunie orașul întreg a fost iluminat. În 8 Iunie s'a celebrat în catedrală o liturgie éraš prin membrii capitulu mitropolitan și ai clerului gremial. La sfârșitul liturgiei s'a cântat Doxologia cea mare. Tinerimea dela toate institutiile noastre de învățămînt și un public numeros au luat parte la sânta Liturgie.

Din diecesa Oradei-mari. În 31 Mai și 1 Iunie au depus esamenul prosinodal preoții Vasiliu Anca din Ménes, Dionisiu Văcărescu din Valani, Corneliu Gitta din Vitișu, Vasiliu Ardeleanu din Vetiș și Ioan Kevari din Betfia.

Dăruire preagratiosă. Majestatea Sa Monarchul s'a îndurat a darui din casseta privată 200 fl. v. a. comunității bisericesci gr. cat. din Dobrea în protopopiatul Sebeșului pentru edificarea casei parohiale și repararea bisericei, éra comunității bisericesci gr. cat. din Nețu în comitatul Bistrița-Năsăud 100 fl. spre a-și termina edificarea bisericei.

Preotu iubilant. O. D. Isaie Moldovanu, paroh gr. cat. în Chirileu, tractul Iernotului, în 6 a. l. c. și-a serbat iubileul de 50 de ani ai preoții. Cu acea ocaziune venerabilul iubilant a fost felicitat de către numeroșii săi consăngeni și amici.

Petrecere de vară. Tinerimea studiosă dela gimnasiul superior gr. cat. din Blasiu aranjează adî începând dela 2 ore d. m. o petrecere în „Bercul mitropolitan“.

Școala civilă de fete împreună cu internat și susținută de Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român a fost investită cu dreptul de publicitate prin ordinațiunea ministrului r. u. de culte și instrucțiune din 28 Martiu Nr. 47954—891.

Gr. Cobăloescu, fost profesor de geologie la facultatea de științe din Iași, membru al Academiei române și unul dintre cei mai distinși geologi români, a reposat la 3 a. l. c. în Iași. Elu a funcționat ca profesor 40 de ani.

Grindina. Ni-se scrie, că la 1 a. l. c. s'a descărcat asupra comunei Dumitra o grindină în mărimea ouălor de porumb, care ținându cam o jumătate de ora a cauzat daune enorme. În vii nu a rupt numai lemnul celu tinér, dară și lemnul vițelor cu tot; holdele sunt în cea mai mare parte a hotarului nimicite cu desăvârșire. Cucuruzul fiind încă tinér, e sperare, că se va mai îndreptă. Apa, ce a curs de pre delurile din jurul comunei, a format un torrente, care revărsându-se pre o luncă de fenu a lăsat în urma sa un noroi amestecat cu oi, porci și galițe înecate. Ce e mai dureros, din întreaga comună nimeni nu a fost asigurat contra grindinei. Grindina tot atunci a bătut și o parte din hotarul comunei Totoiu. Asemenea sciri triste ne vin și din alte ținuturi.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Unirea bisericii române din Ungaria și Transilvania, dară mai ales din părțile bănățene ale dieceșii Lugosului.

(Continuare.)

Vine rândul la *Transilvania*. Aci deja la an. 1651 se face începutul mișcărilor Unirii. Anume cându episcopul unită alu Muncaciului Petru Partenie se chirotonesece prin Mitropolitul Alba-Iuliei *Ștefanu*, acesta și-a exprimat dorința sa de a se uni dicându: „De mi-ar fi ertată și mie, să mărturisesc Unirea.“¹⁾ Dorința acésta însă a Mitropolitului abia la anul 1697 se începe a se realiza prin unu altu succesoru în scaunul mitropolitanu din Alba-Iulia.

Decursul realizării Unirii din Transilvania este cu multu mai cunoscutu, decâtu să fie lipsă, ca mai pre largu să se comemoreze aci. Totuși după ce dela acea Unire realizată atrnă și se derivă nu numai întemeierea bisericii unite din Transilvania, ci și din alte părți ale Ungariei, este necesaru, ca pre scurtu să atingem momintele mai de frunte ale acelei Uniri.

La anul 1688 Transilvania ajunge sub sceptrul casei habsburgice. La 4 ani după acésta cu dtu 23 Aug. 1692 împératul Leopold publică decretul de scutință și de privilegiu pentru preoțimea unită română și rutenă. Pre urma acestora, prin parochiul r. cat. din Alba-Iulia *Baranyi* se încep consultări secrete de o parte cu Mitropolitul *Teofilu* despre primirea Unirii, érá de altă parte la curtea din Viena și cu consiliarii curții despre scutințele clerului român, ce s'ar uni.

A trebuitu însă, să decurgă 5 ani, până ce s'a vădutu rezultatul acelor consultări, cându adevă Mitropolitul *Teofilu* în Sinodul ținutu cu 12 protopopi la 1697 acceptându Unirea, cu dtu 21 Maiu 1697 edă manifestul Unirii, ceea ce la cererea curții împérateșci la 10 Iuniu 1697 se reînnoesce.

Prin întervenirea repentină a morții Mitropolitului *Teofilu* la curtea împérateșcă cauza Unirii rămâne în suspensă până la anul 1698, adevă până după alegerea lui *Atanasiu* de Mitropolit prin calvinii și adicții acelora, cându adevă la insistința lui *Baranyi* susceptă în Viena abia în Iuniu vine rezoluțiunea împérateșcă de dtu 14 Aprile 1698 asemenea celei din 1692, prin care se edice, că acelor preoți, cari se voru uni, li-se asigură privilegiu și favorul ca preoților rom. cat., érá cari nu se voru uni, li-se dă voe a alege între alte religii descoperindu-se, că de care religie se voru lipi, ori în care voru rămâne, voru fi conservați în drepturile aceleia.

Archiepiscopul Strigonului *Leopold Kolonic* încă dă o scrisore de dtu 2 Iuniu 1698, în care spre a retunde machinațiunile calvinilor îndreptate în contra Unirii și date pre față prin guvernatoriul *G. Banffy* și cancelarul *Nic. Bethlen*, în coferința ținută în Viena la 1697 sub presiul ministriului *Kinsky*, esplică rezoluțiunea maiestatică din 1698 în favoarea Unirii.

Într'aceea lupta între calvinii și rom. catolici pentru câștigarea Românilor decurge pre totă linia. *Atanasiu* se vede între două scaune, până ce în urmă se alătură la partida bisericii catolice, fără să albă încă întărire, decâtu dela guvernul Transilvaniei, căruia depusese jurămintul de cu mai înainte. Deci la 7 Octobru 1698 convocă sinodul, în care Unirea se renoesce și în formă de decretu conciliaru.²⁾

¹⁾ Collaudavit consecrator et dixit suspirans: Utinam et mihi liceret eandem unionem profiteri. Epist. Archiep. Strigon. Georgii Lippai de dtu 19 Iul. 1652 la Nilles o. c. T. II. pag. 826 și la Pray o. c. T. I. pag. 397.

²⁾ Gregorius Pethó dice, că afară de episcopu și preoți dintre popor cam la 100.000 au îmbrățișat Unirea. Ceea ce în bună parte este a se ascrie și conlucrării episcopului rom. cat. dela Oradea *Augustin Benkovic*. Ganoczy o. c. P. II. pag. 368.

Actul acesta solemn a fost o lovitură grea pentru calvinii și pentru preoții români adicți și seduși prin acei calvinii.

Dreptu ce acuma cu zelul îndoit se apucară de a trânti pre *Atanasiu* și a înzădărnici totă lucrarea sinodului. Se făcu demonstrări și acuse felurite în contra lui *Atanasiu* chiar și prin clerul vrășmașu lui și adicți calvinilor, numai ca să impedece confirmarea aceluia la curte și la Roma. Dreptu aceea și episcopul latinu din Alba-Iulia temându-și puterea excepționează confirmarea episcopului *Atanasiu*.

Într'aceea împératul după pacea dela Carloveș cu dtu 26 Febr. 1699 dă diploma cea însemnată pentru scutințele clerului unitu din Transilvania, Ungaria, Croația, Slavonia. Acésta și mai tare supără pre vrășmașii calvinii, dară și pre magnații catolici, cari nu au voit, să cuprindă tendința politice curții condusă prin *Kolonics* pentru întărirea religiei catolice. Deci cuprinsul acelei diplome îl esplică și-lu întortocă în cerculare trimise în toate părțile. *Kolonics* însă în scripta sa de dtu 7 Sept. 1700 retunde pre acei calvinii suciți. Apoi prin favorisarea pseudoepiscopului calvinu-român *Circa*¹⁾ și a celor 10 protopopi calviniți din districtul Hațegului, precum și prin protestarea instigată a unor comercianți grecași din Brașov, în totu modul se nevoesce a împedece Unirea. Ca adresă atâtu la acestea, câtu și la multele difidențe și susceptibilități din Viena, sinodul autenticu convocat și celebrat în 4 Sept. 1700 prin declararea solemnă a celor adunați protopopi, preoți și alții din Transilvania, Selagiu și Maramureș primesc Unirea, și confirmă cele petrecute în sinodul din 1697, ceea ce în mijlocul turburărilor racoțiane într'unu sinod din 1707 de nou se întăresce.

În urma urmelor, după ce *Atanasiu* în persoană se duce în Viena la împératul, niștințele vrășmașilor se ciuntă după frământări de 3 ani (sântirea lui *Atanasiu* fu săvârșită în 22 Ian. 1698) prin diploma împérateșcă de dtu 19 Martiu 1701, *Atanasiu* se confirmă de episcopu alu națiunii române din Transilvania și părțile adnexă, érá dela Roma nu prin bullă de preconisare, ci numai în formă de aprobare a celor săvârșite prin Cardinalul *Kolonics* cu dtu 25 Iuniu 1701 încă se întăresce.

După acésta *Atanasiu* conchémă 2 sinode (în săptămâna I-a a postului ss. Apostoli și în Novembre din 1701), în care se publicară cele petrecute și decretul din Viena, și se completază Unirea prin subscrierea actului Unirii prin acei preoți, cari erau absenți în Sinodul din Iun. 1701.

Nici după acestea nu se odihni calvinii, ci precum mai înainte de *Circa*, așa se folosesc acuma de unu renegatu apostat și vițiosu cu numele *Gavrulu Nagy-szegi*, care ajutat prin calvinii în ortăcie cu Andreiu *Danu* poreclitu *Görög*, cumnatul unu omu falsu cu numele *Diudar*, agentu secretu alu Principilor din România și pentru plată bună și alu calvinilor din Ardealu, protesteză în contra Unirii și face mari turburări în Transilvania. Aceste turburări se înmulțesc în rebeliunea racoțiană (1703—1712), și încă parte prin ațitarea venită din partea ierarhiei din România (*Teodosie* și *Dositeu*), parte prin pârțuirea partidei calviniane-ciraciane. Urmarea acestor agitări fu într'alte, că însuși Episcopul

¹⁾ Care până la 1711 sub decursul turburărilor racoțiane fungă ca episcopu român-calvinescu agitându poporul. Despre acestu *Dositeu* se dice, că trecându în Marmația aci s'ar fi unitu, și ar fi promis Episcopul I. Pataky, că nu va mai chirotoni preoți, cari ar merge la elu din Ardealu, unde murind sub timpul păstoririi Episcopului I. Inoc. Klein, Marmația »regia auctoritate a Dioecesi Fogarasiensi avulsus est . . . et Dioecesi Munkacsieni incorporatur«. Hintz o. c.; Sinodul din 1728 sub provisoratul Mitropolit obținutu prin *Adamus Fitter* sessio 5. 15, Sam. Klein o. c. cap. XVIII, Petru Maior o. c. pag. 176.

Atanasiu silitu de împrejurări în sinodul din 1711 subscris unu protestu în contra Unirii, de locu însă îl revocă.

Cu toate aceste turburări și agitări Unirea nu numai că se susține, ci mai ales după debelarea răscăleii Curuților fiindu ocrotită prin politica curții imperiale, în butul multor vicisitudini, pedece, turburări, instigări și seducțiuni venite atât dela calvinii, câtu și dela patriarhii sârbesci din Carloveș, aceea din și în și se întăresce.

Éta cam așa a statu Unirea în părțile locuite de Români în restimpul dela alungarea Turcilor de sub zidurile Vieni (1683), a Budei (1686), a ocupării Transilvaniei (1688) până la pacea dela Carloveș (1699), respective până la pacea dela Passaroveș (1618), în sensul căreia Bănatul încă ajuns sub domnia casei habsburgice.

Cum s'a vădutu din cele atinse, juru în juru de Bănatu s'au făcut mișcări religioase, în mijlocul cărora, biserica și poporul românesc cu deosebire a fost ales și espuse de a jucă o rolă însemnată.

E bine! și ore între ast-fel de evenimente decurse și mișcări religioase resărite în jurul Bănatului, acele să nu fi avut nici o înființă asupra trebilor religioase ale bisericii și poporului român din Bănat? Așa ceva numai atunci s'ar pute admite, cându părțile banatice ermetice ar' fi fost închise și segregate de celelalte părți ale țerei, cându nu ar fi avut nici unu interesu, nici o legătură politică, socială, religioasă cu celelalte părți trase în jocu.

Dară dacă se va consideră, că Bănatul încă până la 1699 fu dominat eschisiv prin Turci, de atunci însă ca prin unu cerc de feru încunjurat și strimtorat prin imperiali, érá de altă parte că Turcii cu calvinii prin tovărășie de interese comune s'au făcut inimizii comuni ai Austriei; considerându, că între poporul român din Bănat și celu din provincie din vecuri au esistat comunicațiuni, interese și legături naționale și bisericesci: unele ca aceste împrejurări a bună sémă au trebuit, să influențeze și au și influențat, ca biserica și religiea acelu popor de vecuri contopite cu individualitatea națională a aceluia să nu rămână neatinse de acele mișcări și evenimente, ci din contră să fie pârțase, deși pôte nu în aceeași proporțiune și măsură ca și în alte părți locuite de Români ori de alte nemi de religie și de ritu orientalu. Pentru ce, vom vedé mai la vale.

Acésta cu atâtu mai virtosu trebuie să se afirme și despre părțile bănățene, de ore casa imperială și aci a trebuit să albă același scopu politicu, și că totă mișcarea religioasă érá dirésă de aceiași factori zeloși pentru întărirea bisericii catolice și prin acésta a casei domitoare imperiale.

Este dreptu aceea, ca să trecem la Bănatu și să facem câtă cunoscință cu mișcările religioase de acolo, întrevite pre la începutul până cătră partea a treia a vécului alu 18-le.

(Va urmă.)

Vezinas.

Istorie de Nic. T. Zorilă

(Continuare.)

În dosul unor tufe mici pârțușul face o cotitură în formă de semicercu. Ziraxis se aședă aici. Își astmpără setea ardeitoare, apoi se aședă pre spate întinsu pre érba verde și oftéză cugetându-se la luptele vieții.

Ce fericitu érá în copilăria sa! Nu cunoscea réul și binele. Nu vedea, cum se omără ómenii unulu pre altulu pentru dușmănia și ura regilor. Nu a auditu, cum unulu își blăstémă sórtea cea atât de nefavoritoare, cum altulu o binecuvintă, pentru

că-i este cuiva contrară. Nu vedea, cum omul omorâ pre vecinul său, ca să-i iea ceea ce acela în totă viața s'a și-a strînsu cu sudorî amare. Nu vedea, cum un nevinovotî invinovatî de crimă se ucide. Și nu vedea, cum păcătoșii suntî onorați. Nici Dumneșeu nu-și întorce mânia asupra capului lorî. Nu scia, cum omul se luptă pentru traiî și bunăstare. Era cîndu se vede, s'aî mai bine i-se pare, că se vede la ținta dorințelorî sale, cîndu adevă s'ar odihni după atâtea oboșeli și pericole ducîndu o viață liniștită, atunci fără veste i-se dice: Omule, ai lucratî, te-ai oboșitî destulî. Ți-am căutatî unî locî minunatî de odihnă. Vino cu mine și te așază acolo, căci aceea e cea mai frumoasă a ta rîsplată pre pămîntî.

Și sôrtea îl duce în pămîntî sub umbra seculară a unî arbore.

Pentru-ce tôte acestea?

Ar fi ôre mai bine, să nu fie nimica, chiarî nimica?

Din acestî legînatî alî cugetelorî îl deșeptă sgomotulî, ce-lî face Dapix apropiîndu-se.

„Unî cerbî rătăcitî,” murmură Ziraxis ridicîndu puțin capulî, pentru-ca cu atîta mai de grabă să și-lî retragă, căci nu departe de elî trece năprasnicî spionulî generalulî.

Ziraxis voesce să alerge după elî, dară vîdîndu-lî, că se pune pre érbă, își schimbă lute hotărîrea și se așază érași.

„Las numai, că mai bună e pentru tine prăpastia decîtî érba verde,” cugetă întru sine Ziraxis.

Și urmîresce apoi cu pași grăbiți pre Dapix, care sculîndu-se ajunge acuş la cotitura drumulî.

Părtașulî eșîndî din vale ajunge preste puțină vreme la o strîmtore de munți, unde formîndu o cataractă se prăbușesce dintr'o înălțime amețitoare printre nisce stînci ascuțite, coperite ici—colé de tufe.

Doi trunchi mari și bine întocmiți forméză trecerea preste acestî locî periculosî, pre care Ziraxis l'a destinatî spre a sdrobi pre temerariulî spionî.

Acesta adîncitî în cugete numai dela douăzeci de pași bagă de samă, că cineva îl urmîresce.

Acum o taie la fugă, dar nu preste trunchi, ci într'altă parte, la drépta prin desișî.

Spaîma l'a făcutî pre Dapix, să-și alégă direcțiunea acésta fôrte puțin favorabilă.

Pedecile celea mari, ce le întîmpină, îi sleescî puterile și așa destulî de scădute, și acuş simte cu fiorî reci mâna de ferî a inimiculî apucîndu-lî de după gâtî.

„În fine te am în mînă,” esclamă nepotulî lui Duras.

Șirôe de sudorî reci curgî de pre fruntea sërmanulî Dapix. Ochiî îi cerî lertare într'unî chipî vrednicî de compătîmire. Mînilé le înceștéză în semnî de rugare.

Frica cea mare l'a înceștatî gura, câtî nu pôte grăi nimica.

Tôte sbuciumările îi suntî zădarnice. Elî nu pôte scăpa de inimiculî, care-lî trage în urma sa.

După ce ieșîră din pădure, Ziraxis își ridică prada în aerî.

Acum suntî la marginea prăpastiei.

Dapix se svîrcolesce cu desperare ne-bună, ca să scape din brațele inimiculî,

care cu tôte puterea se silesce, să-lî arunce în afundime.

În momîntulî acesta supremî îi revine lui Dapix graiulî.

„Aibi milă de unî nenorocitî, de unî”

Dar e prea târđiî, căci deja a dispărutî prin cataractî.

„Păcătusule! Ești ôre vrednicî de lertare?” dice Ziraxis privindî în prăpastie.

Valurile micululî lacî din afundime și-aî înghițitî victima. Ziraxis nu vede nimica. Elî plécă fugîndu spre a ajunge pre tovarășii săi, cărora le povestescce cu de-a mîeruntulî celea întîmplate.

„Beliducele și-a perdutî mâna dréptă,” dice celî cu vócea dură.

„Mórtea lui Dapix ne-a asiguratî reușita planurilorî nóstre,” dice Duras cu mulțîmire.

O căpetenie de triburî adauge:

„Ziraxis merită recunoștința nóstră a tuturor. Mórtea acestî spionî esportî ne-a asiguratî biruința chiar în momîntulî, cîndu eramî să o perdemî.”

Sosiți în sătulețulî celî mai de aprópe încalecă cu toții și pre căi diferite ajungî în capitală.

III.

Unî mare sfatî de răsboiî se ține la casa regelî Decebalî.

Totî capii armatei dace fără de excepțiune aî urmatî grabnicî chemări a comandantulî supremî. Perdută ar fi onórea aceluia, care din orî și ce causă n'ar fi sositî la timpulî hotărîtî: cei adunați l'ar fi încîrcatî cu muștrări, ér regele nu l'ar fi cerutî sfatulî ca dela ceilalți.

O ast-felî de rușine n'a voitî să pață nimeni. Toți așteptă cu încordată luare aminte, ce va dice regele.

Acesta șede în curte tristă și cu capulî rădîmatî pre mînă lângă nisce gorunî seculari pre érba verde a unei movițe.

Proptiți de lungile sale spade privescî căpitaniî triburilorî în tăcere la Decebalî și așteptă, să începă vorbirea.

În momîntulî acesta unî adevératî uriașî apare în adunare.

Pêrulî capulî îi e de colóre cafenie. Fața-i e brunetă cu ochi albaștri. Pre fruntea lui de-asupra ochiului stîngî se vede o tăetură de sabie. Urechea dréptă de asemenea e de jumătate tăiată. Mai multe rane arată pre omulî răsboiulî.

Privirea ochilorî lui albaștri ca ceriulî limpeditî după o furtună se face de multe-ori melancolică, mai alesî atunci, cîndu spiritulî lui celî răsboinicî este condamnatî la odihnă. Atunci tótă ziua umblă pre deluri și prin văi coperite de păduri spre a vîna animale sîlbaticé.

Neputîndu ucide vre una se întorce sara târđiî oboșitî și fără de nici o săgétă în tolbă.

Fără de voe merge la regele.

„Decebalî,” dice elî cam distrasî, „mê omorâ acéstă monotonie fără de nici unî lucru. Astăđi încă n'am vînatî nimica.”

„N'ai vînatî?” întrebă regele ridîndu voiosî de supérarea generalulî său. „Cu neputința, căci tolba îți este golă. Ar puté crede cineva, că te-ai rentorsî cu unî vînatî fôrte bogatî și alesî.”

„O rege! De aici nu se pôte rentorce

omulî cu vînatî alesî și bogatî. Nu suntî sîlbătăciuni multe și grase, deși avemî păduri fără margini. În Tracia, prin Macedonia și prin Epirî până la mare este vînatî fôrte multî și ușorî de prinsî și de adusî,” dice Vezinas privindî semnificativî la Decebalî.

„Dacă este destulî, ce nu te pregătesci, să mergi și acolo?” dice regele privindî la sabia pusă la capétulî patulî. „Adună pre toți ómenii, căți suntî de lipsă. Și dacă afacerile îmi vorî permite, eî suntî tot-deuna gată a te însoți, căci și eî iubescî aceste vînatîri grase.”

Vezinas nu așteptă a dóua poruncă.

Ostașii suntî adunați. Regele în tot-deuna îi însoțescce. Trece Danubiulî, nimicescî nefînsîmnaatele garnisóne ducîndu la rentórcere cu eî totî, ce se pôte duce.

Furiósa vitejie a generalulî Vezinas este iresistibilă.

Astfelî se făceaî invasiunile Dacilorî în provincia romană Mesia, până cîndu divulî împératî Traianî a făcutî unî sfârșitî domniei lorî. (Va urmă.)

Bibliografie.

Versuri de dorî, adunate din poeziî români de A. — Gherla, Tipografia „Aurora” A. Todoranî 1892. 16°, 93 pag. — Tinêrulî și zelosulî colaboratîrî alî foii nóstre A. a publicatî colecțiã acésta de versuri adunîndu din poeziî nostri aceea, ce e mai bunî și mai castî în materie de poeziî de iubire. Publicarea unei asemenea colecțiunii la tótă întîmplarea a fostî de lipsă, ca în mînilé tinerimii să nu pótă ajunge orî ce. Sperîmî, că publiculî cetitorî va îmbrățișă publicațiã acésta cu preferința.

Introducere în școléle comerciale în usulî școlélorî comerciale și pentru studiî particularî de Ioanî C. Panțu și Arseniî Vlaicu, profesori la școlã comercială. Brașovî. Tipografia A. Murășanî, 1892. 8°, 214 pag. — Cartea aici anunțată suplinesce unî golî adîncî simțitî în literatura nóstră. Institutulî de creditî „Albina” a făcutî literaturéi nóstre unî serviciu fôrte însemnatî edîndu acestî opî pre speșele sale. Noțiunile de economie națională, de dreptî, de comerțî, suntî esacte și corêspundétore. Stilulî e clarî și ușorî de priceputî. Chiar de aceea cartea acésta va puté fi folosită cu multî succesî nu numai în școléle comerciale, ci și de cătră privați. Felicitîmî pre auctori și dorimî, ca în scurtî să-î vedemî prezentîndu-se și cu alte lucrări din sfera acésta încă necultivată la noi.

„Gazeta Economulî” este numele unei noué reviste *economice-sociale*, ce a începutî a apăre în Șiria la 1/16 Maiî a. c. Fóea va ieși de patru ori pre lună. Editorî și redactorî este D. Voniga. Noi ne bucurîm de aparițiunea nouéi foi. Amî fi vîdîtî însă bucurósă, dacă publicațiunea asta nouă ar fi fostî curatî *economică*. De o fóe curatî *economică* amî avé lipsă întetítore. Judecîndu însă după primulî numărî, „Gazeta Economulî” numai puținî se va ocupă de economie, căci în întregî numărulî numai unî singurî articulî curatî economicî se află. Ne tememî, că între asemenea împrejurări fóea cea nouă nu va avé viitorî strălucitî. — Prețulî de prenumérațiunea la anî face 5 fl., la jumătate de anî 2 fl. 50 cr.

Economie.

Agricultura în serviciul morboșilor incurabili. În apropierea orașului Bielefeld din Germania unele societăți filantropice au fondat o colonie de morboși incurabili ocupându-i cu lucrul de câmp. La început nimeni nu spera, să albă întreprinderea vre-unu succes. Dară cu timpul s'a constatat, că lucrul de câmp are o influență binefăcătoare atât asupra stării trupesci cât și sufletești a pacienților. Numărul morboșilor din colonie s'a înmulțit ast-fel, încât în anul trecut erau 11,000 cultivând 400 de jugere de pământ. Economia este prevădută cu vite și cu toate re-cisitele de lipsă. Bărbații și femeile, cari se află în colonie, pre lângă lucrul câmpului deprind și unii ramii de industrie. Venitele economiei, se înțelege dela sine, că nu sunt de ajuns spre prevederea morboșilor cu cele necesare, și nici nu-i câștigul material scopul coloniei, ci distragerea morboșilor. În Anglia se ocupă unele societăți de binefacere cu planul de a fundă colonii de morboși după modelul celor din Germania. La noi, unde spitalele pre la sate lipsesc cu desăvârșire, atari colonii de morboși ar fi o binefacere nespuse de mare.

Esportul de bucate pentru Germania s'a urcat în primul pătrariu al anului acestuia la prețul de 280 milioane floreni. Din acestia cadu pre esportul de grâu 40,800,000 fl., de seacă 18,600,000 fl., de cucuruz 18,000,000 fl., și de orđu 13,800,000 fl. v. a.

O inimică a luțernei este și insecta numită *gonioctena sepunctata*. Ea aparține la specia *Chrysomela* și e de coloro roșie cu vre-o 6 puncte negre avendū o lungime de 5—6 mm. Insecta însă și nu ar fi așa periculosoă, dară larvele ei facu stricăciuni mari în luțernă. Ele au o lungime de 4—5 mm., sunt de coloro albă-surie și cu pete galbene închise pre trup. Trupul le este acoperit cu peri mărunti și cam rari, avendū trei părechi de picioare. Larvele acestea se arată pre la începutul lui Mai și continuă pustiirea luțernei în Mai și Iunie, rođendū frunzele și lurgerii tineri și lăsandū numai cotorul, care încă se uscă, cându ele sunt multe și impedează noua sucrescență. Cându

larvele se arată în număr mic, nu se rențeză a folosi remedii în contra lor, din contra cându sunt multe, trebuie stîrpite, căci altcum stîrpsc ele luțerna. Cătu ce observă economul, că luțerna este atacată în măsură mare de larve, să o cosescă, dară înainte de a o dá la vite, să o usec, căci altcum se potu bolnăvi vitele mândandū și larve împreună cu luțerna. După ce a cositū, larvele rămase ne mai avendū frunze și lurgeri, consumă ori ce sucrescință nouă, pustiindū în modul acesta cu totul luțerna. Ca acesta să se impedece e de recomandat, că de cumva e timpul favorabil, să se apese teritorul costu cu ună trăvălică greă, apoi după aceea să se grape bine cu o grapă prevădută cu colți deși și ascuțiți. Prin acesta se voru ucide forte multe larve, și așa barēmū în parte se impedează pustiirea luțernei. Dacă e cu puțință, să se mănă galițe pre teritorul costu, cari cu plăcere adună și consumă larvele rămase. Fiindū-că ele atacă luțerna în păcuri, e consultu, ca teritorul neatacatu să se presare în juru în lățime de 3—4 metri cu pulvere de varu nestinsu.

Nutrirea vitelor cu luțernă verde de multe ori este împreunată cu pericole, crepandū vitele, cari mândă luțernă în cuantū prea mare. Spre încunjurarea pericolului este consultu a cosi luțerna cu 16—24 ore înainte de a o dá vitelor. La începutu cam o săptămână, până ce se dedă vitele cu luțerna, să se mestece cu ceva nutrețu uscatu. Pre timpul ploiosu tot-deuna să se scuture luțerna, și înainte de nutrirea cu luțernă să se adepă vitele. Observandū regulile acestea vitele nu se voru bolnăvi de luțernă. Dacă din nebagare de samă s'a umflatu vre-o vită mândandū luțernă, să se împungă fără amănare.

Ovėsul celu prospetu, dacă se dá calorū în măsură mare, le conturbă mistuirea causandū-le une-ori colică, scursori și alte morburii de stomac. Causa este, că în ovėsul prospetu se află multe grăunțe, cari nefiindū cōpte bine ori uscate de ajunsu se mistuesc cu greū. Calulu bolnavu de ovėsū se pōte vindecă nutrindū-se câteva țile cu țărțe sārâte bine. Ovėsul precum și alte grăunțe prea vechi încă nu suntū acomodate pentru nutrirea. Causa este, că fiindū ele

prea uscate numai cu greū potu fi pētrunse de sucurile gastrice.

Starea sēmēnăturilor. În totă Ungaria suntū sēmēnate cu grău 5,365.861 jugere, din care 9.96% a grăului e mai slabu decâtu de mijlocu, 65.90% e de mijlocu și 24.14% mai bunu decâtu de mijlocu. Cu se-cară suntū sēmēnate 2,138.681 jug., și anume în 50.74% e se-cară slăbuță, în 47.05% e de mijlocu și în 3.21% e bună. Cu orđu se cultivă 1,851,008 jug., ér cu ovēsū 1,784,594 jug. Orđul și ovēsul preste totū suntū cu ceva mai slabe decâtu în anul trecutū. În străinatate preste totū se spereză o recoltă mai multu decâtu mijlocie.

Revista comercială a săptămanei.

Timpul a fostu ploiosu, din care causă și temperatura a mai scăduțu. Sēmēnăturile în urma negurilor de pre la finea lui Mai în unele locuri suntū atacate de rugină. Grindina a causatū mari daune în sēmēnături în săptămănila trecute.

Tirgul de bucate din Budapesta s'a îmbunătățitū încatva față cu săptămăna precedentă. Grău curatū nu a fostu de ajunsu spre acoperirea lipselor locale, din care causă s'au făcutū vîndări și din deposite. Circulațiunea săptămănală se apropie la 100,000 măji m., și s'a vîndutū maja m. cu fl. 8.60—9.30. Se-cară a fostu bine căutată, s'a vîndutū maja m. cu fl. 8.25—8.65, după calitate. Ovēsū s'a vîndutū în decursul săptămănei cam 4000 măji m. cu fl. 5.30—5.70, după calitate. Cucuruzū a fostu în piață forte puținū, în urma acestel împrejurări prețulu i-s'a ridicatū, s'a plătitū maja m. cu 4.95—5.05.

Tirgul de rîmători dela Steinbruch. S'au plătitū pentru rîmători ungueresci aleși, grei de 320—380 kg. 46—46½ cr., bētrāni grei preste 300 kg. 45—45½ cr., marfă țerēnescă 45—47½ cr., sērbesci 46—47½ cr., romānesci 46—46½ cr. la kg. curatū. S'au transportatū în decursul săptămănei la Steinbruch 16.250 rîmători, s'au vîndutū 10.480, se află încă în tirgū preste 150.000 capete.

Editoru și redactoru răspundătoru:

Dr. Vasiliu Hossu.

Fundată în an.
1858.

FRANCISCU WALSER

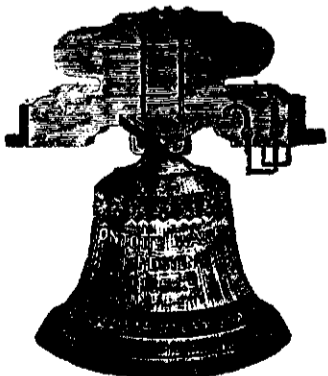
Liferantū de curte
alū Altetel Sale
imp. și reg. Archi-
ducele Iosifū.

proprietariulū primei fabrici ungaro de mașine și recuisite de
pompieri, turnătorii de clopote și metali

Budapesta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomandă atențiunei preonorăților domni preotii

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

(4) 22—52

Prealminare de spese și Prețu-couranturi se trimitū la cerere
gratuitū și franco.

Distinsū în anulū 1885 la esposițiunea regnicolară din
Budapesta pentru lucru escelentū, progresū și capacitate de concurență cu
diploma cea mare de onore.

în care se fabrică atât grupuri
cătū și clopote singurate:
cu scaune de fierū patentate și cu
chivere (cōrne) scutite de frecare.
Fabrica a liferatū dela intemeierea
sa 1800 clopote mari de metalū,
tut'altele și celū dela metropolia
din Bucuresci în greutate de 8000
kilograme.

Se află umblătore scutite de
mirosu, arangiamente pentru băi,
conducte pentru apă și pompe
pentru fântāni.

Cu deosebită stimă cutezū a încunoscință pre
Veneratulū Clerū greco-catolicū,

că precum și până acum iaū asupra-mi gătirea de
iconostase, amvōne, altare
și alte obiecte de ale instruirei interne a bisericelorū,
în ce privesce lucrul de mēsariū și de sculptorū, de colorare
respective de marmorisare și de prevedere cu icōne sante,
dimpreună cu aședarea acelorū obiecte în fața loculu,
precum și renoavarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proleote colorate servesotū cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile
greco-catolice au căștigatū recunōscere deose-
bită, si tōte mē îndreptățescū la sperarea, că
Veneratulū Clerū mē va împartășī ocasional-
minte de prețuita-i încredere. Silința mea
sē va îndreptă totū-deauna intr'acolo, că și
de aci înainte se meritū renumele celū bunū,
care mi-lam căștigatū până acum.

Prin tarifulū de zone dispārēndū departările, prin acesta
capacitatea de concurență mi-sa mārītū.

Rogāndū-mē pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ian. 1892

cu deosebită stimă

Carolū Müller,

auritorū și fabric. de recuis. biseric.

(5) 9—26